

KASOS APARATŲ NAUDOJIMO YPATUMAI BEI BUHALTERINĖS APSKAITOS VEDIMO TVARKA

VMI prie FM
Mokesčių informacijos departamentas
2015 m.

Turinys

- Kasos aparatų (toliau – EKA) naudojimas (nenaudojimas)
- Kasos aparatų registravimas
- Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas
- Kontrolinės juostos
- Pagrindiniai apskaitos dokumentai
- Aktualūs klausimai ir atsakymai
- Teisės aktai

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

Nuo 2012 m. gegužės 1 d.

- Kasos aparatus privalo naudoti gyventojai, vykdantys individualią prekybos veiklą (ne tik maisto produktais, bet ir kitomis prekėmis) pagal individualios veiklos (toliau – IV) pažymą ir įsigijus verslo liudijimą (toliau – VL), prekiaujantys pastatuose ar patalpose, taip pat kioskuose, vagonėliuose, kilnojamuose nameliuose, autoparduotuvėse, t. y. ne lauko sąlygomis.
- **Nereikalaujama naudoti kasos aparatų** gyventojams, kurie verčiasi individualia veikla ir teikia paslaugas arba parduoda **savo gamybos ne maisto prekes**.

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) nustatyti atvejai, kai **nuo 2012-05-01 nereikalaujama naudoti kasos aparato:**

- IV besiverčiantiems gyventojams, kurie prekiauja pastatuose ar patalpose, taip pat kioskuose, vagonėliuose, kilnojamuose nameliuose, autoparduotuvėse, kurių siena (-os) arba ją atitinkantys konstrukcijos elementai yra visiškai ar didžia dalimi atidaromi į lauką;
- gyventojams, kurie per paskutinius **2 metus** pirmą kartą įregistravo prekybos IV pagal pažymą arba įsigijo prekybos VL, arba keičia mokesčių sumokėjimo formą iš IV su prekybos VL į prekybos IV pagal pažymą, prekiauja **pirmuosius 6** veiklos vykdymo mėnesius, skaičiuojamus nuo veiklos įregistravimo ar VL įsigijimo;

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

(tęsinys)

- gyventojams, kurie įsigijo **prekybos VL**, kuriame numatyta veiklą vykdyti tik **1 dieną ar 2 dienas per savaitę**;
- konkrečiais atvejais, kai VMI įvertina objektyvias priežastis ir priima individualius sprendimus, dėl kurių kasos aparato naudojimas atitinkamoje prekybos vietoje yra negalimas arba sukeltų akivaizdžiai neproporcingas administracinės naštos pasekmes.

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

Svarbu: minėtais atvejais, kai naudoti EKA nereikaluojama, gyventojas, vykdomas veiklą, įsigijus VL, **asmeniui pageidaujant**, turi išduoti pinigų priėmimo kvitą arba kitą teisės aktų nustatytais atvejais vietoj jo naudojamą apskaitos dokumentą.

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

VMI individualių sprendimų dėl EKA nenaudojimo atvejų priėmimo tvarka

- Kai smulkusis verslininkas yra įsitikinęs, kad dėl objektyvių priežasčių konkrečioje prekybos vietoje nėra galimybės naudoti EKA arba jo naudojimas sukeltų akivaizdžiai neproporcingą administracinę naštą, individualūs sprendimai gali būti priimami, vertinant aplinkybes, susijusias su EKA naudojimo galimybėmis konkrečioje prekybos vietoje: elektros instaliacijos nebuvimas visame pastate, kuriame įrengta nurodyta prekybos vieta, galimas atmosferos reiškinių poveikis arba aplinkos sąlygos, neatitinkančios svarbiausių kasos aparatų techninių reikalavimų.
- IV besiverčiantis gyventojas arba juridinis asmuo (pvz., turgavietę valdantis ūkio subjektas, Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija arba juos atstovaujantis asmuo), pagrįstai manydamas, kad atitinkamoje prekybos vietoje EKA naudojimas nėra galimas dėl objektyvių priežasčių, gali kreiptis į apskrities valstybinę mokesčių inspekciją (toliau – AVMI), kurios administravimo teritorijoje yra prekybos vieta, su laisvos formos motyvuotu prašymu priimti individualų sprendimą, suteikiantį teisę konkrečioje prekybos vietoje pajamų apskaitai nenaudoti EKA.

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

(tęsinys)

- Kiekvienas gautas prašymas išnagrinėjamas bei dėl kiekvieno prašymo priimamas sprendimas. Konkrečiais atvejais aplinkybės nagrinėja ir individualius sprendimus dėl kasos aparatų nenaudojimo priima ne vienas AVMI darbuotojas, o AVMI sudarytos komisijos.
- Neigiama AVMI komisijos, nagrinėjančios minėtus prašymus, išvada rengiama, kai nenustatoma objektyvių priežasčių, dėl kurių EKA naudojimas atitinkamoje prekybos vietoje būtų negalimas arba prašymas yra nemotyvuotas, t. y. nenurodytos minėtos priežastys.
- Išvados pagrindu AVMI viršininkas ar jo įgaliotas asmuo ne vėliau kaip per 20 d. d. nuo prašymo gavimo AVMI turi priimti sprendimą dėl EKA naudojimo (nenaudojimo) atvejų ir apie tai informuoti paklausėją.

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

- **Klausimas.** 2015-04-20 mokesčių mokėtojas išsiėmė verslo liudijimą prekybai. Prekiaus turgavietėje (patalpoje). 2 metus iki minėtos datos veiklos nevykdė. Ar 6 mėnesių laikotarpis, kurį jis neprivalės naudoti EKA, bus skaičiuojamas nuo 2015-04-20, ar nuo 2015-01-01?

Atsakymas. 6 mėnesių laikotarpis, kurį mokesčių mokėtojas neprivalės naudoti EKA, bus skaičiuojamas nuo verslo liudijimo įsigijimo, t. y. nuo 2015-04-20.

Kasos aparatų naudojimas (nenaudojimas)

- **Klausimas.** 2014 m. vienas prekybos verslo liudijimas galiojo du mėnesius (sausį ir vasarį), po to kitas prekybos verslo liudijimas galiojo 2014 m. liepą–rugsėį (tris mėnesius). Nuo 2015-01-10 įregistruoja individualią prekybos veiklą, t. y. keičia veiklą iš verslo liudijimo į individualią veiklą pagal pažymą. Ar pakeitus veiklos pobūdį galės 6 mėnesius nenaudoti kasos aparato?

Atsakymas. Mokesčių mokėtojas, keičiantis mokesčių sumokėjimo formą iš individualios veiklos su prekybos verslo liudijimu į prekybos individualią veiklą pagal pažymą, galės nenaudoti EKA 6 mėnesius, skaičiuojamus nuo prekybos individualios veiklos pagal pažymą įregistravimo (2015-01-10), jeigu paskutinius 2 metus, skaičiuojamus nuo prekybos individualios veiklos pagal pažymą įregistravimo, nevykdė prekybos individualios veiklos pagal pažymą.

Kasos aparatų registravimas

Gyventojas gali naudoti tik **AVMI** jo vardu **įregistruotą EKA**.

Gyventojo vardu **registruoti EKA nereikia, kai:**

- gyventojas nuomoja prekyvietės vardu įregistruotą EKA;
- gyventojas nuomojasi EKA iš kito asmens (fizinio ar juridinio).
- Tokios sutarties (sutarčių) sudarymas fiksuojamas arba apie jį pranešama 2003 m. rugsėjo 18 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakyme Nr. V-255 nustatyta tvarka.

Kasos aparatų registravimas

(tęsinys)

Kai gyventojas naudoja **prekyvietės vardu registruotą EKA**, prekybos vietos vadovas turi:

- informuoti AVMI, kurioje įregistruotas nuomojamas EKA;
 - kreiptis į aptarnaujančią įmonę dėl EKA perprogramavimo.
- Prekyvietės pranešime AVMI turi būti nurodyti nuomos sutarties duomenys:
- nuomojančio EKA gyventojas vardas, pavardė, gimimo data,
 - sutarties sudarymo data ir numeris,
 - sutarties sudarymo terminas (iki kada sudaryta sutartis),
 - EKA unikalus numeris.

Kasos aparatų registravimas

Kai gyventojas nuomojasi EKA iš kito asmens (juridinio ar fizinio), jis pats :

- informuoja apie tai AVMI ir
- kreipiasi į aptarnaujančią įmonę dėl EKA perprogramavimo.

Gyventojas pranešime AVMI turi nurodyti:

- nuomojančio EKA gyventoją vardą, pavardę, gimimo datą,
- sutarties sudarymo datą ir numerį,
- sutarties sudarymo terminą (iki kada sudaryta sutartis),
- EKA unikalų numerį,
- *duomenis asmens (pavadinimą, juridinio asmens kodą arba fizinio asmens vardą pavardę), iš kurio nuomojasi EKA.*

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Gyventojas, kuris veiklos pajamoms apskaityti naudoja EKA, veiklos pajamas ir išlaidas nurodo **Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnale (toliau – žurnalas)**, kurio forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2011 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. VA-51.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Kasos aparatų naudojimo taisyklių
3 priedas
(Valstybinės mokesčių inspekcijos
prie Lietuvos Respublikos finansų
ministerijos viršininko 2011 m.
balandžio 29 d. įsakymo Nr. VA-51
redakcija)

(Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo formos pavyzdys)

(gyventojų, besiverčiančio individualia veikla, vardas, pavardė, adresas)

PVM mokėtojo (ūkio subjekto) kodas

(kasos aparato įrengimo adresas)

INDIVIDUALIA VEIKLA BESIVERČIANČIO GYVENTOJO KASOS APARATO KASOS OPERACIJŲ IR IŠLAIDŲ APSKAITOS ŽURNALAS Nr.

(kasos aparato gamintojas, modelio pavadinimas)

KORPUSO Nr. _____, UNIKALUS NUMERIS _____, TECHNINIO PASO serija _____ Nr.

Pradėtas pildyti ____ m. _____ d., _____ baigtas pildyti ____ m. _____ d.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

II. DIENOS „Z“ IR PERIODINIS (MĖNESIO) ATASKAITOS

1 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)	1 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)	1 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)	1 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)
2 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)	2 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)	2 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)	2 pamaina _____ - _____ val. Gauta pajamų suma nenaudojant kasos aparato _____ Lt Kasininkas _____ (vardas, pavardė) Atsakingas asmuo _____ (vardas, pavardė)

4

[illegible]

--

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Žurnalą galima:

- **atsispausdinti** iš VMI interneto puslapio www.vmi.lt> Gyventojams> Konsultacinės medžiagos katalogas> Kiti mokesčiai ir klausimai> Kasos aparatai, grynųjų pinigų priėmimo ir išmokėjimo kvitai, bilietai > Kasos aparatai> Kasos operacijų žurnalo pildymo tvarka> Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos operacijų apskaitos žurnalo pildymas ir saugojimas;
- **įsigyti** blankų leidyklos parduotuvėse.

Žurnalo AVMI registruoti nereikia.

- Užpildytas kasos operacijų žurnalas saugomas 10 metų.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

- Kasos aparatu registruojamų įplaukų duomenys turi būti apskaitomi atskirame kiekvienam EKA skirtame žurnale.
- Žurnalai turi būti sunumeruoti paties kasos aparato naudotojo nustatyta tvarka sudarytais nepasikartojančiais numeriais.
- Žurnalas yra buhalterinės apskaitos registras.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

IV besiverčiantis gyventojas turi:

- kiekvieną dieną pildyti žurnalą;
- pasirašyti į EKA įdedamų naujų kontrolinių juostų pradžioje ir baigtų spausdinti pabaigoje;
- registruoti EKA visus atsiskaitymus ir visas prekybos operacijas, grynujų pinigų išmokėjimą, įdėjimą ir išėmimą iš aparato kasos;

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

(tęsinys)

- užregistravęs visas prekių pardavimo operacijas, pagal EKA duomenis nustatyti visą mokėtiną sumą;
- EKA registruoti atsiskaitymą pagal mokėjimo būdą, išspausdinti kvitą ir teisingai jį nuplėšti;
- užbaigtą spausdinti kvitą kartu su graža ar kita mokėjimo priemone (mokėjimo kortelės ir panašiai) išduoti asmeniui (pirkėjui).

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Naujo kvito išdavimo atvejai:

- Jei, išspausdinus kvitą, pirkėjas nutraukia pirkimo–pardavimo sutartį, jei išspausdintas klaidingas kvitas arba pirkėjas grąžina įsigytą prekę, **gyventojas turi:**
- žurnale įrašyti grąžinamos prekės pavadinimą, grąžinimo priežastis ir pirkėjui grąžinamą pinigų sumą;
- grąžintą kvitą įklijuoti žurnale.
- Taisymai žurnale turi būti patvirtinti EKA naudotojo (IV besiverčiančio gyventojų) parašu.
- Laikinais nenaudojant EKA, žurnale daromas įrašas ir nurodoma priežastis, kodėl EKA nenaudojamas.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojos kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Pasibaigus darbo dienai, IV besiverčiantis gyventojas turi:

- suskaičiuoti dienos įplaukas grynaisiais pinigais,
- išspausdinti fiskalinę dienos ataskaitą („Z“), o paskutinę mėnesio dieną – ir fiskalinę mėnesio suminę ataskaitą bei įklijuoti į žurnalo II skyrių „Dienos „Z“ ir periodinės (mėnesio) ataskaitos“. Ataskaitas turi pasirašyti kasininkas (IV besiverčiantis gyventojas),
- užpildyti žurnalą, kurio įrašo duomenis parašu turi patvirtinti IV besiverčiantis gyventojas.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Svarbu. Nuo 2014 m. gegužės 1 d. gyventojas, besiverčiantis IV pagal pažymą, negali naudoti prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvito FR0508 (toliau – kvitas FR0508). Šį apskaitos dokumentą gali išrašyti tik veiklą pagal VL vykdantis gyventojas.

EKA gedimo atveju IV su verslo liudijimu vykdantys gyventojai **turi išrašyti kvitą FR0508**, IV pagal pažymą vykdantys gyventojai – **sąskaitą faktūrą** arba **PVM sąskaitą faktūrą**.

Kai dėl EKA gedimo ar kitais atvejais pirkėjui išrašomas kvitas FR0508, sąskaita faktūra ar PVM sąskaita faktūra, žurnalo II skyriuje „Dienos „Z“ ir periodinės (mėnesio) ataskaitos“ dienos pabaigoje įrašoma gauta pajamų suma, apskaičiuota pagal išrašytus aukščiau minėtus dokumentus.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

III skyriuje BESIVERČIANČIO IV GYVENTOJO IŠLAIDŲ APSKAITA

- Įrašomos per mėnesį padarytos (apmokėtos) veiklos išlaidos, susijusios su pajamomis, nuo kurių pajamų mokestis sumokamas įsigyjant VL (neskaidant jų pagal rūšis) arba per mėnesį patirtos išlaidos, kurios pripažįstamos IV leidžiamais atskaitymais.
- Gyventojas savo nuožiūra veiklos išlaidas gali įrašyti ir pagal jų rūšis, kai išlaidos padaromos arba, kai išlaidos gali būti pripažįstamos leidžiamais atskaitymais, t. y. nelaukdamas mėnesio pabaigos.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

- III skyrius pildomas laikantis Gyventojų, įsigijusių VL, buhalterinės apskaitos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 415 ir Gyventojų, besiverčiančių IV (išskyrus gyventojus, įsigijusius VL), buhalterinės apskaitos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. 1K-040, nustatytos tvarkos.
- Gyventojai, vykdantys IV pagal pažymą, pasirinkę apmokestinamąsias veiklos pajamas apskaičiuoti GPMĮ 18 str. 12 dalyje nustatyta tvarka (**30 proc.**), šio skyriaus gali nepildyti.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Pavyzdžiai

- 2015 m. kovo mėnesį gyventojas, turintis prekybos VL, pirko prekių už 5 000 Eur ir už jas sumokėjo, tačiau tą mėnesį jų pardavė už 2 000 Eur. Kaip turi būti pildoma Žurnalo išlaidų dalis?
- Žurnalo 1–4 skiltyje turi būti nurodomi šios dalies įrašų eilės numeris (1, 2 ir pan.), VL nurodytos veiklos pavadinimas, data, kai buvo apmokėtos išlaidos, išlaidas patvirtinančio dokumento pavadinimas, data bei numeris; 5-oje skiltyje – išlaidas patvirtinančio dokumento turinys; 6-oje skiltyje – išlaidų rūšis; 7-oje – išlaidų suma, t. y. 5 000 Eur.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Pavyzdžiai

- Gyventojas vykdo individualią prekybos drabužiais veiklą pagal pažymą. Prekiauja parduojuvėje. 2015 m. gegužės mėnesį gyventojas įsigyja drabužių už 3 000 Eur bei tą patį mėnesį sumoka 400 Eur už patalpų nuomą. Kaip turi būti pildoma Žurnalo išlaidų dalis?
- Žurnalo 1–4 skiltyje turi būti nurodoma: šios dalies įrašų eilės numeris (1, 2 ir pan.), IV pažymoje nurodytos veiklos pavadinimas ir EVRK kodas, data, kai buvo apmokėtos išlaidos, išlaidas patvirtinančio dokumento pavadinimas, data bei numeris; 5-oje skiltyje – išlaidas patvirtinančio dokumento turinys; 6-oje skiltyje – išlaidų rūšis (pvz., prekės (rūbai) ir patalpų nuoma); 7-oje – išlaidų suma, t. y. 3 000 Eur ir 400 Eur.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Pavyzdžiai

- Gyventojas vykdo dvi skirtingas veiklas (pvz., prekyba ir automobilių remontas) uždaroje patalpoje. Abiejų veiklų pajamas fiksuoja atskiruose EKA skyriuose. Ar gali jis pajamas ir išlaidas fiksuoti viename Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnale? Ar turi išlaidas fiksuoti atskiruose žurnaluose?
- Gyventojų, besiverčiančių IV (išskyrus gyventojus, įsigijusius verslo liudijimus) buhalterinės apskaitos taisyklių 3 punkte numatyta, kad gyventojas, veiklos pajamoms apskaityti naudojantis EKA, veiklos pajamas ir išlaidas privalo nurodyti kasos aparato kasos operacijų žurnale. Pagal Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo 18 punktą kiekvienam naudojamam kasos aparatui turi būti pildomas atskiras VMI nustatyta tvarka įformintas kasos aparato kasos operacijų žurnalas. Todėl atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, taip pat į tai, kad, jeigu vykdančios dvi skirtingas veiklas abiejų veiklų pajamos fiksuojamos skirtinguose EKA skyriuose, gali būti pildomas vienas Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalas.

Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymas

Pinigų laikymas

- EKA apskaitytus pinigus rekomenduojama laikyti kasos aparato stalčiuje arba kitoje vietoje,
- tačiau atskirai nuo asmeninių pinigų (nelaikyti vienoje piniginėje, dėžutėje ir panašiai).

Žurnalo ir techninio paso laikymas

- Rekomenduojama darbo metu laikyti kasos operacijų atlikimo vietoje arba kitoje saugioje vietoje, ***tačiau, kontroliuojančiai institucijai paprašius, pateikti per nurodytą terminą.***

Piniginių įplaukų apskaita, kai kasos aparatu naudojasi keli šeimos nariai

- VL savininkas bei jo šeimos narys, įrašytas į VL, **gali naudotis tuo pačiu kasos aparatu**, nes pajamas turi apskaityti VL savininkas.

Kontrolinės juostos

Kai baigiasi ar nutrūksta kontrolinė juosta:

- turi būti pasirašoma ant jos nutrūkusių galų (*kai nutrūksta*);
- ant jos pabaigos ir naujos juostos pradžios (*kai baigiasi*).
Abiem atvejais nurodoma data ir laikas bei kontrolinės juostos eilės numeris.
- Panaudota EKA kontrolinė juosta saugoma 2 metus.

Nutrūkusią juostą klijuoti draudžiama

Kontrolinės juostos

Kontrolinių juostų tvarkymas

- Išspausdintų kontrolinių juostų ritinėlius reikia sunumeruoti spausdinimo eilės tvarka (nurodomi metai ir eilės numeris, pvz., Nr. 2015/51) ir tvarkingai supakuoti.
- Ant pakuotės nurodyti metus ir juostų numerius.
- Pasibaigus nustatytam saugojimo terminui (2 metai), kontrolinės juostos teisės aktų nustatyta tvarka turi būti sunaikinamos.
- Žurnale (kurių metų juostos sunaikintos) III skyriuje „Pastabos“ reikia įrašyti sunaikinimo būdą, datą ir pasirašyti.

Pagrindiniai apskaitos dokumentai

IV pagal pažymą vykdančių asmenų naudojami apskaitos dokumentai

- Jei gyventojas naudoja EKA, tai jis privalo išduoti pirkėjui kasos aparato kvitą, o pirkėjo prašymu – sąskaitą faktūrą arba PVM sąskaitą faktūrą (jei gyventojas yra PVM mokėtojas).
- Gyventojas, kuris nėra PVM mokėtojas ir nenaudoja EKA, privalo išrašyti sąskaitą faktūrą.
- Gyventojas, kuris yra PVM mokėtojas:
- pirkėjui – gyventojui, kuris pagal PVM įstatymą nėra PVM apmokestinamasis asmuo, išrašo PVM sąskaitą faktūrą;
- pirkėjui – įmonei ar gyventojui, kuris pagal PVM įstatymą yra PVM apmokestinamasis asmuo, privalo išrašyti PVM sąskaitą faktūrą.
- Gyventojas, besiverčiantis IV (išskyrus notarus, antstolius ir advokatus), **privalo išrašyti ir išduoti** prekių arba paslaugų pirkėjams 1 iš šių apskaitos dokumentų: **sąskaitą faktūrą, PVM sąskaitą faktūrą, kasos aparato kvitą**, jeigu Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos apraše Nr. 1283 nenustatyta kitaip.

Pagrindiniai apskaitos dokumentai

- Sąskaitos faktūros arba PVM sąskaitos faktūros, nepriklausomai nuo to, kuris apskaitos principas (pinigų ar kaupimo) individualioje veikloje taikomas, išrašomos prekių perdavimo ar paslaugos suteikimo momentu.
- **Kai paslaugos suteikimo ar prekės pardavimo momentas nesutampa su apmokėjimo momentu**, suteikus paslaugą ar pardavus prekę, išrašoma sąskaita faktūra arba PVM sąskaita faktūra, o atsiskaičius vėliau grynaisiais pinigais, pinigų gavimo momentu, išrašomas **pinigų priėmimo kvitas**, kurio naudojimo, išrašymo ir apskaitos ypatumus nustato Pinigų priėmimo ir pinigų išmokėjimo kvitų naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 340.

Pagrindiniai apskaitos dokumentai

Kokius apskaitos dokumentus nuo 2012-05-01 turi išrašyti IV įsigijus verslo liudijimą vykdomasis gyventojas parduodamas prekes kitiems gyventojams?

- Prekybos VL turintis gyventojas, savo veikloje privalantis naudoti EKA, **visais atvejais** privalo išduoti kasos aparato kvitą (EKA gedimo atvejais turi išduoti kvitus FR0508)

Kvitą FR0508 privaloma išrašyti, kai:

- tai numatyta Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos apraše;
- **gyventojas, įsigijęs VL**, perka iš VL įsigijusio gyventojų jo pagamintą produkciją arba perka žemės ūkio produkciją iš gyventojų (ne PVM mokėtojų), kuris pats ją išaugino, arba perka iš gyventojų (ne PVM mokėtojų ir neįsigijusio VL) asmeninės nuosavybės teise priklausančius daiktus.
- Visais kitais atvejais kvitai FR0508 išrašomi pirkėjams arba paslaugų gavėjams jų pageidavimu.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Kokius dokumentus gyventojas prekybininkas turi išduoti pirkėjui, kai EKA sugenda ar jo naudoti negalima dėl kitų priežasčių?**

Kai EKA sugenda ar jo naudoti negalima dėl kitų priežasčių, EKA naudotojas turi kreiptis į EKA prižiūrinčią įmonę. Ji gali išduoti atsarginį EKA, kol bus pataisytas sugedęs EKA.

EKA gedimo šalinimo laikotarpiu, jei nesinaudojama atsarginiu EKA ar kitais atvejais, kai jį naudoti draudžiama (pvz., pažeidus jo plombą), kiekvienam su juo atsiskaičiusiam asmeniui, **VL įsigijęs asmuo** turi išduoti kvitą FR0508, IV **pagal pažymą** įregistravęs asmuo – sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą (jei yra PVM mokėtojas).

Pajamas, gautas pagal išrašytus dokumentus, gyventojas turi fiksuoti kasos aparato žurnale.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Kai EKA laikinai nedirba, ar reikia pranešti VMI?**

Kai EKA nenaudojamas laikinai (sugedo, nedirbama su juo dėl gyventojų ligos ir pan.), pranešti VMI nereikia.

- **Kur galima įsigyti EKA?**

Iš juridinio asmens, prekiaujančio kasos aparatais.

Iš asmenų, kurių vardu jis įregistruotas AVMI.

Svarbu. Leidžiama naudoti kasos aparatus, kurie VMI yra įtraukti į Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašą (<http://www.vmi.lt/cms/kasos-aparatai>).

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ar galima įsigyti naudotą EKA?**

Taip, galima įsigyti naudotą EKA. Siekiant, kad būtų įsigytas leidžiamas eksploatuoti EKA (kurio modelis nėra išbrauktas iš Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašo), rekomenduojama naudotus EKA įsigyti iš kasos aparatais prekiaujančių įmonių arba būtinai patikrinti, ar modelis tebėra sąrašė.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Kas privalo EKA tinkamai įrengti, užregistruoti VMI ir paruošti darbui? Kiek kainuoja EKA įrengimas ir pirminis apmokymas juo dirbti?**

Kasos aparatą parengti darbui (įskaitant techninio paso užpildymą ir kasos aparato įregistravimą teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje bei tinkamą jo užprogramavimą) ir jo naudotojus apmokyti dirbti su kasos aparatu privalo kasos aparatus prižiūrinti įmonė. Dauguma kasos aparatus parduodančių įmonių teikia ir jų techninės priežiūros paslaugas.

- Minėtieji darbai paprastai būna įskaičiuoti į EKA pardavimo kainą.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ar privaloma pasirašyti sutartį su EKA prižiūrinčia įmone?**

Pasirašyti sutartis dėl kasos aparato priežiūros, profilaktinio patikrinimo ar remonto su kasos aparatus prižiūrinčia įmone nėra privaloma. Jeigu sutartis nesudaryta, galima kreiptis į bet kurią tą kasos aparato modelį prižiūrinčią įmonę.

- Nereikalaujama kas 12 mėnesių atlikti EKA profilaktinį patikrinimą, išskyrus tuos EKA, kurių modeliai yra išbraukti iš Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašo (toliau – Sąrašas). Kiekvienas iš Sąrašo išbraukto modelio EKA turi būti profilaktiškai patikrintas ne vėliau kaip per 12 mėnesių po paskutinio EKA profilaktinio patikrinimo ar remonto.
- Draudžiama naudoti iš Sąrašo išbraukto modelio EKA, kuris nebuvo profilaktiškai patikrintas ar remontuotas ilgiau kaip 12 mėnesių.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

Kokius veiksmus privalo atlikti kasos aparatų techninės priežiūros įmonė?

- Kasos aparato naudotojo nurodytoje ir tinkamai parengtoje atsiskaitymo vietoje įrengti EKA.
- Naudotojo poreikiams pritaikyti ir tinkamai užprogramuoti įrengtą EKA.
- AVMI užregistruoti naujai įrengtų, perkeltų kitu adresu, perduotų kitam naudotojui (pasikeitus savininkui, nuomai ir panašiai) EKA techninius pasus.
- Išregistruoti nenaudotinių (nesuremontuojamai sugedus) ir kitų išregistruotinių kasos aparatų techninius pasus.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

(tęsinys)

- Priimti ir registruoti naudotojų iškvietimus bei užtikrinti, kad nustatytu laiku būtų suremontuoti iškvietime nurodyti EKA.
- EKA remontas įforminamas laisvos formos remonto aktu, kuriame nurodomi kasos aparato, jo naudotojo ir įmonės, teikiančios techninę priežiūrą, rekvizitai, trumpai apibūdinami remonto darbai.
- **Aktą pasirašo gyventojas ar jo įgaliotas asmuo ir įmonės, teikiančios techninę priežiūrą, specialistas.**
- Vienas akto egzempliorius paliekamas gyventojui.
- *Gyventojui pageidaujant, remonto laikotarpiu gali būti įrengiamas techninės priežiūros įmonei priklausančis atsarginis EKA.*

Aktualūs klausimai ir atsakymai

Ką privalo atlikti įmonės, teikiančios techninę priežiūrą, specialistas?

- Įmonės, teikiančios techninę priežiūrą, vadovo ar jo įgalioto asmens pavedimu atlikti veiksmus, būtinus nurodytoms priežiūros įmonės pareigoms vykdyti.
- Įrengti, suprogramuoti, prižiūrėti ir remontuoti EKA pagal teisės aktų bei įmonės, teikiančios techninę priežiūrą, vadovo nustatytus reikalavimus.
- Remonto metu ir įforminant techninio paso perregistravimą ar išregistravimą tikrinti, ar tinkamai suprogramuotas aparatas ir ar nepažeistos plombos bei aparato konstrukcija.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

(tęsinys)

- Tinkamai užpildyti techninį pasą aparato įrengimo, remonto, perstatymo ar išregistravimo, **naudojimo sustabdymo** atvejais (specialistas pats turi įrašyti kiekvieną įrašą techniniame pase, tvirtinti jį parašu ir asmeninio plombavimo įrankio atspaudu).
- Pranešti AVMI ir techninės priežiūros įmonei apie nustatytus fiskalinių duomenų ar plombos pažeidimus, programų, programavimo parametrų, konstrukcijos pakeitimus ar pažeidimus ir kitus neteisėtai atliktus veiksmus.
- *Visus nustatytus pažeidimus įforminti laisvos formos aktu, kurio vieną egzempliorių turi palikti techninės priežiūros įmonėje, o kitą išsiųsti AVMI.*

Aktualūs klausimai ir atsakymai

(tęsinys)

- Kai EKA suremontuoti jo įrengimo vietoje negalima, kartu su aparatu paimti ir jo techninį pasą, surašyti EKA paėmimo remontuoti aktą, kurio vieną egzempliorių turi palikti aparato įrengimo vietoje, o kitą kartu su aparatu turi gabenti, perduoti priežiūros įmonei ir su suremontuotu aparatu grąžinti naudotojui.
- Prieš pradėdamas aparato techninę priežiūrą ar remontą ir po jo, techninės priežiūros specialistas ant tuo metu aparate esančios juostos turi užrašyti savo vardą, pavardę ir pasirašyti.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ar EKA galima išnuomoti kitam verslininkui, jei aparato savininkas nebevykdo veiklos?**

Taip, išnuomoti galima, tačiau, tokiu atveju, EKA prižiūrintis specialistas turi perprogramuoti EKA, pakeisdamas jo naudotojo duomenis.

- **Kaip elgtis, kai EKA pavagiamas, dingsta ar kitaip prarandamas?**

Smulkusis verslininkas, pastebėjęs, kad EKA yra pavogtas ar dingęs, nedelsdamas privalo kreiptis į policiją dėl dingimo aplinkybių nustatymo, o su policijos išduota pažyma – į VMI dėl EKA išregistravimo.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **EKA bus perkeliamas į kitą vietą, ar reikia jį perregistruoti ir ką reikia pateikti VMI?**

Kai EKA perkeliamas dirbti kitu adresu, apie tai įmonės, teikiančios techninę priežiūrą, specialistas turi įrašyti kasos aparato techniniame pase, įrašą patvirtinti parašu ir asmeninio plombavimo įrankio anspaudu, o kasos aparato techninis pasas turi būti pateiktas AVMI perregistruoti.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Kur turi būti saugomas kasos operacijų žurnalas?**

Rekomenduojama kasos operacijų žurnalą darbo metu laikyti kasos operacijų atlikimo vietoje, tačiau smulkusis verslininkas gali jį laikyti kitoje jam patogioje ir saugioje vietoje.

- **Kokios galimos baudos prekiaujant be EKA ar neteisingai vedant apskaitą?**

Už prekybą be EKA numatyta piniginė bauda nuo 144 Eur iki 289 Eur, už kasos aparato kvito neišdavimą – bauda nuo 57 Eur iki 144 Eur, o už gautų pajamų neapskaitymą – nuo 57 Eur iki 144 Eur.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ar galima tai pačiai prekei tą pačią dieną nustatyti skirtingas kainas ir skirtingai jas fiksuoti kasos aparatu?**

Taip, tą pačią dieną ta pati prekė gali būti parduodama skirtinga kaina. Svarbu, kad tinkamai būtų apskaitytos gaunamos pajamos, t. y. išduodamame kasos kvite turi būti nurodyta ta pinigų suma, kurią sumokėjo pirkėjas.

- **Ar su vienu EKA skirtingomis savaitės dienomis galima prekiauti skirtingose savivaldybėse įrengtose turgavietėse?**

Su vienu (tuo pačiu) EKA galima prekiauti bet kurioje prekybai skirtoje vietoje.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Sutuoktiniai, atskirai įregistravę IV pagal pažymą, prekiauja toje pačioje prekybos vietoje. Ar gali sutuoktiniai naudotis vienu EKA?**
- Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos apraše nurodyta, kad EKA turi naudoti tik tas ūkio subjektas, kurio vardu jis užregistruotas AVMI, todėl ir sutuoktiniai iš savo veiklos gaunamoms pajamoms apskaityti turi naudoti atskirus EKA.
- Tačiau, IV vykdantys asmenys (prekiaujantys toje pačioje prekybos vietoje), veikiantys jungtinės veiklos (partnerystės) pagrindu, gali naudoti vieną EKA, kuris būtų skirtas vykdomos veiklos pajamoms apskaityti.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ar reikalingas EKA, kai vykdoma prekybą komiso pagrindais?**

Jeigu gyventojas vykdo prekybą komiso pagrindais ir pajamos gaunamos parduodant prekes ne lauko sąlygomis, turi būti naudojamas EKA.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ar būtinas antras EKA, kai gyventojas, besiverčiantis IV pagal pažymą, turi samdomą darbuotoją, kuris prekiauja šalia arba priešais esančiose gyventojui priklausančiose prekybos vietose?**

EKA turi būti įrengti ir naudojami kiekvienoje atsiskaitymo vietoje, kurioje asmenys už prekes atsiskaito grynaisiais pinigais, todėl, jeigu gyventojas, įregistravusio IV, samdomas darbuotojas prekiauja kitoje vietoje negu pats gyventojas, tai turi naudoti atskirus EKA.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Gyventojas vykdo individualią prekybos veiklą ir yra įdarbinęs tris asmenis, kurie prekiauja su EKA skirtingose prekyvietėse. Kokius apskaitos žurnalus reikia pildyti ir kokiame žurnale (-uose) fiksuoti išlaidas?**

Gyventojas, veiklos pajamoms apskaityti naudojantis kasos aparata, veiklos pajamas ir išlaidas privalo nurodyti kasos aparato kasos operacijų žurnale. Tokiu atveju pajamų ir išlaidų žurnalo pildyti nereikia. Tuo atveju, kai gyventojas naudoja kelis kasos aparatus, kiekvieno kasos aparato pajamos ir iš kasos aparato patirtos išlaidos fiksuojamos atskiruose kasos operacijų žurnaluose. Tačiau, jeigu neįmanoma nustatyti atskiram kasos aparatui tenkančių išlaidų, jos turi būti fiksuojamos ne kasos operacijų žurnale, o pajamų ir išlaidų žurnalo išlaidų skiltyje. Be to, ir ataskaitiniai duomenys apie kiekvieno kasos aparato gautas atitinkamo mėnesio pajamas bei patirtas iš kasos aparato išlaidas į pajamų ir išlaidų žurnalą turi būti įrašomi iš kasos operacijų žurnalų to mėnesio ataskaitų.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Asmuo prekiauja paties iš dirbtinių gėlių pagamintomis puokštėmis, krepšeliais bei paties iš gyvų skintų gėlių sukomponuotomis puokštėmis, papuoštais krepšeliais, paties papuoštais vainikais bei gyvomis skintomis gėlėmis, vasaros metu minėtą veiklą papildo prekyba gyvų gėlių vazonais, kitu metu – kambarinių gėlių vazonais.**

Ar tokiu atveju reikia naudoti EKA?

Gyventojai, kurie verčiasi IV ir teikia paslaugas arba parduoda savo gamybos ne maisto produktus pastatuose ar patalpose, taip pat kioskuose, vagonėliuose, kilnojamuose nameliuose, autoparduotuvėse neprivalo naudoti EKA.

Gamybos VL įsigijęs gyventojas ir prekiaujantis paties iš dirbtinių gėlių pagamintomis puokštėmis, krepšeliais bei paties iš gyvų skintų gėlių sukomponuotomis puokštėmis ir papuoštais krepšeliais (įskaitant ir prekybą gyvomis gėlėmis), EKA naudoti neprivalo.

Gyventojas, patalpose prekiaujantis gėlėmis ir įsigijęs prekybos VL, privalo naudoti EKA.

Aktualūs klausimai ir atsakymai

- **Ką daryti, kai prarandamas EKA techninis pasas?**

Gyventojas ar jo įgaliotas asmuo turi pranešti pagal šį pasą kasos aparatą įregistravusiai AVMI *ir*

kreiptis į įmonę, teikiančią techninę priežiūrą, dėl techninio paso dublikato išdavimo.

- **Ką daryti, kai prarandama kontrolinė juosta?**

Kai prarandama kontrolinė juosta, gyventojas **arba** jo įgaliotas asmuo apie tai privalo pranešti AVMI.

Teisės aktai

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimas Nr. 1283 „Dėl Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos patvirtinimo“
- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. VA-40 „Dėl kasos aparato nenaudojimo atvejų, kai kasos aparato neįmanoma naudoti dėl objektyvių priežasčių arba kasos aparato naudojimas sukeltų akivaizdžiai neproporcingą administracinę naštą“
- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 18 d. įsakymas Nr. V-255 „Dėl Kasos aparatų naudojimo taisyklių patvirtinimo“

Registracijos į VMI seminarus būdai

Užsiregistruoti arba išsiregistruoti galima:

- **elektroniniu būdu VMI Renginių sistemoje**
<https://www.vmi.lt/renginiai/>
- **telefonu 1882 arba +370 5 255 3190.**

E. seminarų įrašai skelbiami Renginių sistemoje.

Valstybinė mokesčių inspekcija primena, kad:

Savarankiškai aktualią informaciją mokesčių klausimais, seminarų dalijamąją medžiagą, paaiškinimus ir komentarus galite rasti adresu www.vmi.lt.

Greičiausiai informatyvius atsakymus visais mokesčių klausimais gausite paskambinę **telefonu 1882 arba +370 5 255 3190.**

Telefonu suteikta konsultacija yra lygiavertė rašytinei, nes pokalbiai yra įrašomi bei saugomi 5 metus.

Dėkojame už dėmesį